

Tudjman Velom Prikriva Hrvatsko Nasledje Iz Jasenovca

Author: [IWPR Balkans](#)

Zagrebacke vodje izbegavaju postenu i iskrenu ocenu uloge Hrvata u ubistvu desetina hiljada Srba, Jevreja, Roma i anti-fasisticki nastrojenih Hrvata tokom Drugog svetskog rata.

Kada je Dinko Sakic, koji je vec zasao u godine, izrucen Hrvatskoj prosle godine da odgovori na optuzbe u vezi sa njegovom komandom nad koncentracionim logorom iz Drugog svetskog rata kojim su upravljali hrvatski fasisti (Ustase), hrvatska vlada se nasla u nezgodnom polozaju.

Drzava koja zaista zeli da resi pitanja iz svoje mracne proslosti bi sa dobrodoslicom docekala sansu da sudi Sakicu. Medjutim, ispostavilo se da je njegov dolazak iz Argentine bio prvoklasni sok za predsednika Franju Tudjmana i njegovu vladajucu Hrvatsku demokratsku zajednicu (HDZ).

Tudjman je dosao na los glas u prvim danima hrvatske nezavisnosti od bivse Jugoslavije jer je neprestano prizivao simbole i jezik nacisticke marionetske hrvatske drzave (NDH) koja je formirana pod nemackim okupacionim snagama za vreme rata.

Koketirao je sa gorkom istorijom i ekstremnom desnicom tokom prvih visepartijskih izbora u Hrvatskoj koji su odrzani 1990. godine, i poceo da se poigrava sa prihvacenim stavom da je NDH bila kolaboracionisticka nacisticka marioneta Nemacke, u kojoj su vladali rasisticki zakoni.

Nastojao je da rehabilitise NDH tvrdeci da je ona samo bila 'izraz' hrvatskog samo-opredeljenja, i nastojao da dobije podrsku za svoju izbornu kampanju od besramnih pristalica NDH, a jednom prilikom je prokomentarisao da je srecan sto moze da kaze da njegova supruga "nije ni Jevrejka, ni Srkinja."

Kada je dosao na vlast, proslave rada vodje NDH Ante Pavelica i njegovih vojnih komandanata iz Drugog svetskog rata pratili su napori da se izbrisu tragovi komunistickih jugoslovenskih partizana koji su se borili na drugoj strani. Statue su uklonjene, promenjena su imena ulica i trgova koji su nosili naziv po poznatim anti-fasistickim borcima, a u velikom broju slucajeva zamenjeni su imenom ustaskog ministra iz Drugog svetskog rata Mile Budaka.

Kada se Sakic konacno nasao pred sudom, hrvatska drzava je morala da usaglasi dva veoma razlicita prioriteta: da organizuje slobodno i fer sudjenje a da ne dozvoli da se potegne pitanje karaktera NDH-a tokom saslanja.

Medjunarodna zajednica, na celu sa Sjedinjenim drzavama i nekim medjunarodnim jevrejskim grupama kao sto je B'nai B'rith, je verovala da sudjenje Sakicu Hrvatskoj pruza jedinstvenu istorijsku priliku da izvrsi ocenu svoje nacisticke proslosti i da otkrije pravu prirodu ustaskog rezima.

Umesto toga, optuzbe su srocene tako da bi se to izbeglo. Komandant logora Jasenovac, koji su mnogi nazvali "Balkanskim Auschwitz-om" je optuzen za ratne zlocine protiv civilnog stanovnistva i zlocine protiv covecnosti zbog ubistva oko 2.000 ljudi. On nije optuzen za genocid, jer da jeste ne bi bilo moguće izbesci uzimanje dokaza o NDH rezimu i njegovim nacistickim inklinacijama.

8. jula sud je prosirio optuznicu navodima da je Sakic, 77, licno ubio neidentifikovanog zatocenika zbog kradje kukuruza i da je ucestvovao u takozvanom "lovu na ljude" kada su cuvari logora nasumice pucali na zatocenike u okviru kampa. Sakic se na takve optuzbe ironicno smesio. Ismevao je svedoke i rugao se sudu. "Ako donosite takve odluke", rekao je sudiji Drazenu Tripalu, "trebalo bi da ustedite drzavi mnogo

novca i jednostavno primite direktive iz Beograda."

Jednom hrvatskom novinaru je 1994. rekao u Argentini da mu je "savest cista, i da spava kao beba i da ukoliko bi ga ponovo pozvali da to ucini, logorom ne bi upravljao drugacije."

Logor kojim je Sakic upravljao izmedju aprila i novembra 1944. godine je oduvek bio predmet istorijskog revizionizma, pogoto kada je u pitanju broj zrtava. Jugoslovenska komunisticka vlada je rutinski promovisala preteranu cifru od 700.000 ljudi; prema nacionalistima kao i istoricarima i politicarima koji su prijateljski nastrojeni prema NDH broj mrtvih iznosio je "nekoliko hiljada". Najcesce citiran broj je izmedju 70 i 80.000. Tudjman ocenjuje da broj mrtvih iznosi 45.000.

Sto se samog Sakica tice, on opisuje uslove u logoru kao idilicne, da je njime upravljano kao radnim kampom, u kome zatvorenici nisu zlostavljani i u kome je on licno organizovao fudbalske utakmise. U poredjenju sa komunistickim kampom na Golom Otoku, gde su zatvarani protivnici komunistickog vodje Josipa Broza Tita posle 1948. godine, Sakic tvrdi da je Jasenovac bio "hotel sa pet zvezdica." Tudjmanov savetnik za kulturu Nedeljko Mihanovic je cak tvrdio da je zatvorenicima iz Jasenovca bilo dozvoljeno da ucestvuju u opereti "Mala Floramy."

Ono sto je veoma nezgodno za Tudjmana je da su se on i Sakic sreli tokom predsednikove drzavne posete Argentini 1994. godine, kada mu je bivsi upravnik logora predstavljen kao jedan od nekoliko hrvatskih emigranata. Izvestaji navode da su dvojica razgovarali 15 minuta. Sakic tvrdi da ga je Tudjman pozvao da dodje u Zagreb i da tamo nastave razgovor. Tudjmanova kancelarija tvrdi da je Sakic bio samo jedan od nekoliko emigranata na tom skupu i da sa njim nije odrzan poseban sastanak.

Medjutim, Tudjman se izricito zahvalio predsedniku Argentine Karlosu Menemu jer je njegova zemlja voljna da prihvati Hrvate - medju kojima je i Sakic - koji su bezali od odmazde posto su nacisti i njihovi saveznici izbaceni i porazeni 1945. godine.

Nesto pre nego sto je pocela pauza u Sakicevom sudjenju 15. jula, CNN je emitovao polucasovnu emisiju o Sakicevom slucaju, koju je prezentirala Christiane Amanpour i koja je bila veoma kriticka prema stavu Tudjmanove vlade. Amanpour se prisetila kako se Tudjman hvalio pred grupom kadeta vojne skole da je resio "srpsko pitanje" u Hrvatskoj tako sto je prepolovio njihov broj, sa 12 na pet odsto stanovnistva odnosno: tako sto ih je silom naterao da napuste zemlju.

Ocekuje se da ce sudjenje, koje je pocelo 4. marta ove godine, biti nastavljeno 30. avgusta. Jos uvek su male nade da ce ono dovesti do iskrene ocene fasisticke proslosti Hrvatske.

U danasnjoj Hrvatskoj Predsednik Vrhovnog suda Josip Vukovic tvrdi da Hrvati nisu mogli da pocine nikakve ratne zlocine u 'domovinskom ratu' posle raspada Jugoslavije jer su branili svoju zemlju.

U medjuvremenu je Ministar pravosudja Miroslav Separovic docekao i poljubio Zlatka Aleksovskog koga je haski tribunal optuzio za ratne zlocine tokom bosanskih ratova.

Zato bi bilo iluzorno ocekivati da ce Tudjman i njegova vlada biti spremni da osude pocionioce ustaskog fasizma za njihova prosla dela imajući u vidu sa kakvim ljudima je srecno koketiraju u sadasnosti.

Drago Hedl je urednik domacih vesti nezavisnog dnevnika u Rijeci, Novi List.

Focus: Balkans: Regional Reporting & Sustainable

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/tudjman-velom-prikriva-hrvatsko-nasledje-iz>